

A BOY-SCOUT MOZGALOM IRÁNYESZMÉI.

1. Annak a föllendülésnek, melyet a nevelés terén a múlt század utolsó évtizede óta észlelünk, egyik legnagyobb eredménye a serdülő ifjúság tömörítése különféle egyesületekben. E mozgalmak kezdete még messzebb nyúlik, a francia-porosz háború idejére, mely után Franciaország volt az első, mely az ifjúság katonai kiképzésének gondolatát megpendíti. Ez a törekvés Franciaországban 1883-ban már egy államilag kezdeményezett mozgalmat hozott létre, állami felügyelet alatt, melynek célja az ifjúság előkészítése volt a katonai szolgálat idejére. Németországban *Goltz* hangoztatta ugyanezt, mint maga mondja, három évtizedig, meghallgatást nem nyerve.¹ Erősebb fejlődés 1890-ben indul meg, a berlini konferencia után, mikor bizottság létesül «zur Förderung der Volks- und Jugendspiele» Schenckendorff vezetése és elnöklete alatt. Kilenc évvel ezutánra esik az angol «boy-scout» alapítása, mely gyorsan terjedt el Európa szinte minden országában. Részben ezelőtt, részben ezután, de ez idő körül alakulnak más, hasonló célú, de ezektől különböző módszerű egyesületek és mozgalmak, egyháziak (Boys brigade, nálunk a Szent Imre és Bethlen Gábor körök, kongregációk), vallásos, de felekezeteken kívül állók (Student Movement, Young Man's Christian Association, Men's Guild, legnagyobb részben angol, amerikai, vagy skót eredetűek). Végre vallásos cél nélkül tisztán nemzeti irányúak (Wandervogel, Jugendwehr, Wehrkraftvereine-ok, a német Jugendbund, s a socialdemokratia számos bizottsága az ifjúság nevelésére).

A boy-scout mozgalma mindezekről lényegesen különbözik. Eredete szerint a «Wehrkraftvereine»-okhoz áll legközelebb, mert alap gondolatát az adta, hogy a búr háborúban Baden-Powell begyakorolt nagyobb gyermekekkel volt kénytelen hadserege erejét pótolni, ezeket használva küldönc- és földérintő-szolgálatokra. Az egész mozgalom elvét így adja meg Baden-Powell: «Azt hiszem minden britt fiú akarja segíteni a hazáját egy vagy más módon. Van egy mód, a mely szerint ezt könnyen megteheti s ez az, ha «scout»-tá² lesz. A «scout», mint tudjátok, olyan katona, akit ügyességéért választottak ki s kötelessége, hogy menjen a sereg előtt a háborúban és kutassa ki, hol az ellenség, aztán jelentse a parancsnoknak. De a harci «scout»-okon kívül vannak béke-scoutok is, vagyis emberek, akik béke idején

¹ Freiherr von der *Goltz*: Jung-Deutschland. Berlin. 1912.

² A «scout»-szó mint főnév kémet jelent, háborúban előrsöt, mint ige kikutat, földérint, jelentéssel bír. Így a magyar fordításban tényleg inkább «őrszem», mint «cserkész» szóval adható vissza. Egyébként a névben ilyen árnyalatok megkülönböztetése igazán nem fontos.

végeznek olyan munkát, amely ép akkora ügyességet kíván, mint a másik a harcban. Ezek az őrsemek a birodalom minden részében.* Minden állami vagy egyházi felügyelet nélkül lévén, fejlődésére tágabb tér nyílik, mert az önállósága nagyobb. Látjuk tehát, hogy a mozgalom eredete nemzeti jellegű, mert a nemzet védelmére akar nevelni képzett, komoly embereket. Mint ilyen egyáltalában nem internacionalista irányú, és ebben különbözik azoktól a mozgalmaktól, melyek vallásos, vagy más alapozással, de nemzetközieknek vallják magukat, a kongregációktól és a socialdemokratia ifjúsági szervezeteitől.

E nemzeti jelleg a «boy-scout» mozgalomban speciális angolszász. A mozgalom ilyenre csakis azon a talajon fejlődhetett, amelyen fejlődött. Ezt az angolszász jellemet viseli magán egész teljességében. Az autonómiának az a foka, mely a boy-scoutnál van, más népek ilyen nemű egyesületeiben nem található föl. Az angol nevelés eszménye az önálló, testileg edzett, megfigyelésekre támaszkodó, a természet ölnél és legtöbbit attól tanuló gyermek. Az, hogy a boy-scout intellektuális képzést nem ad, mint más országok ilyen irányú mozgalmi (gondoljunk a Galilei-kör, Bethlen Gábor-kör kifoghatatlan előadás-sorozataira és röpiratainak tömegére), hogy a súlyt egyenesen, csaknem kizárólag a jellemnevelésre helyezi, s itt is a testi erőt, ügyességet s annak használatát helyezi első sorba, amit a mi ilyen irányú egyesületeink teljesen elhanyagolnak, mindez annak az angol szellemnek következménye, melynek igazi, kora hibáiban osztozó megismerésítője Locke volt. A boy-scout ideálja a Locke ideálja.

Még erősebben rávall az angolszász és általában a britt szellemre két dolog. Első a gyakorlatiasság. A boy-scout emberei nem elméleti pedagógusok. Nem először csináltak meg egy nevelői elvet s aztán keresték hozzá a kivitel módját. Az egész mozgalom a gyakorlati életre nevel és azt akarja áthatni. Táborozás a szabad mezőn, megfigyelése mindannak, ami körülöttünk történik, első segélynyújtás, stb., mindezek más nemzetbeli ifjúsági egyesületnél nem szerepelnek, ilyeneket csak britt mozgalom kezdeményezhet.

A másik, mellyel különösen rávall a mozgalom eredetére, a vallásos elem szerepe, illetőleg a felekezetiiségtől való mentesség. A britt vallásosság nem annyira confessionalis, mint a continentalis népeké. Angol földön kezdődött a mozgalom a nemzetközi ker. diákszövetség, ifjúsági egyletek alakítására s az angolszász eredetű amerikaiak kezdeményezték és folytatják a «vallások kongresszusát». Hogy ez a britt nép sajátja, csak az az egy példa is megvilágítja, hogy az inter-

** Sir R. *Baden-Powell*: *Scouting for boys*. VII. kiad. Lond. 1914. Ez a mozgalom vezérkönyve és megismerésére elsőrangú forrás.

confessionalis boy-scout mozgalma nálunk rögtön felekezetek szerint külön csoportokat hozott létre, melyek között versengés uralkodott.

Ép ez az angolszász jelleg az, ami elsősorban megkülönbözteti a mozgalmat minden más ilyen célú mozgalomtól. A német és osztrák «Wehrkraftvereine»-ok és «Jugendwehr»-ek egyoldalú katonai kiképzést akarnak adni, evvel szemben a «boy-scout» a *jellemnevelés* általánosabb célját állítja föl. A «Boy's brigade», «Student Movement», «Young Men-, Young Women Christian Association» vallásos alapozást adnak s céljuk is vallásos, a Szent Imre-körök, Bethlen Gábor-körök, kongregációk egyházi vallásosságot sürgetnek; a «boy-scout» *világi nevelést* ad, vallásos elemet sem zárván ki belőle; a sport-egyesületek kizárólag a testi ügyességet fejlesztik, boy-scout evvel együtt a gyermek *szellemi képességeit* sem hagyja figyelmen kívül; a német «Wandervogel» és «Wanderbund» a *természet szeretetét* sürgeti, a boy-scout megtanít *fölhasználni* azt. Mindezek az egyesületek elhanyagolták a nevelés reális oldalát, túlságosan a spiritualisra helyezvén a súlyt, vagy pedig egyenesen materializmusba estek és a szellemi célokat hagyták figyelmen kívül. Elsőre a kongregációk, másodikra a sportegyesületek a legszélsebb példák. Ezt a két oldalt akarja a boy-scout, amint az céljából és szervezetéből megítélhető, egyensúlyban tartani, azáltal, hogy újra föleleveníti egy régi kor szellemét, mely napjainkban megnemesedve újra hódítani kezd. A «boy-scoutban» a «felvilágosodás» szelleme jelenik meg előttünk, áthatva a modern szellemtől, felfrissülve, megelevenedve. Az a nemes, minden sovinizmustól mentes hazafiság, minden dogmatizmustól ment vallás, minden materializmustól ment természetérzés, és minden supranaturalizmustól ment meditáció, ami a boy-scoutban előttünk áll, a «felvilágosodás» megtisztult, megnemesedett szellemét leheli.

A következőkben ebből a szempontból, tehát a mozgalom szellemének szempontjából próbáljuk vizsgálni a mozgalmat. Két megjegyzést teszünk, annak *céljáról* és *szervezetéről*.

2. Baden-Powell említett könyvében* a mozgalom *célját* tárgyalva, az egésznek a vezérelvéül ezt teszi: «good citizenship», a polgári erények kapcsolata a jellem nemességével. A kettő együtt ad olyan célt, amely a mozgalom által nevelés alá vont ifjúság természetével, jellemével megegyezik.

* I. m. 289. l. «Bad citizenship, which ruined the Roman Empire, is creeping in among us to-day. The future of our Empire will much depend on the character of the rising generation. For this too little is at present being done in the way of development in our schools. Peace scouting is suggested as an attractive means towards developing character and good citizenship.»

Minden nevelésnek a célját a pedagógia axiológiai része tűzi ki, minden nevelői cél bizonyos értékelés eredménye. Hedonikus nevelői elvet mutatna föl — bizonyos mértékben, mert abszolút hedonizmus nincs — az a nevelés, amely arra törekednék, hogy a gyermeket tisztán az élet élvezeteinek minél teljesebb kiaknázására tanítsa meg. Ilyen nevelői elvet a történelemben tisztán soha, utilizmussal vegyülve gyakran találunk. Az utilizmus mint pedagógiai ideál még gyakoribb. Ide tartozik a legmagasabb fokon a haza, egyház, mint nevelői cél, a hazafiasság, egyháziasság is. Az ilyen célú egyesületek azt a bizonyos deklamáló tószót-hazafiságot propagálják, melyet épen a haza fogalma igazi jelentőségének föntartása érdekében olyan veszedelmesnek látunk mindnyájan. Tény azonban az, hogy ez a fok az, ahol legjobban meg lehet ragadni az ifjúság lelkét. A serdülő korban a fantázia uralkodik, ez a gyermek hőskora, közös eszmények lelkesítik, melyek szoros kapcsolatot alkotnak közöttük. Ha egy mozgalom nem akarja elveszteni talaját az ifjúságban, ezeket az eszményeket reális alakban kell szeméi elé állítani, objectív nagyságoknak kell föltüntetni. Erre való az egyesületben a név, ebben az egyesület közös eszménye nyer kifejezést, erre való az egyház, a szentek, a haza neve.

Ez azonban még mindig utilizmus, ha magasfokú utilizmus is, és nem a legmagasabb a nevelési ideálok között. Fölötte van az abszolút értékű nemes én, mint nevelői eszmény. Ennek az önértéknek három szférája ismét külön ideálokat ad. Vannak ifjúsági egyesületek, melyeknek a tudomány fejlesztése, erkölcsök ápolása, művészet emelése a célja. Mindezek csúcspontján áll, az előbbi önértékű nevelői célokat magában foglalva, a vallás, mint nevelői ideál. Itt, ezekkel a nevelői eszményekkel azonban egy másik baj van. Ezek mint ideálok tökéletesek, de túl vannak azon a fokon, amit az ifjúság elér. Hogy ez csakugyan távol van már az ifjúság érdeklődési, sőt értékelési fokától, mutatja az, hogy az ilyen célú egyesületek mind ragaszkodnak valami objectív factorhoz, amely ezt a célt az ifjúság szeméi elé állítsa. Az angol «Student Movement», az «Ifj. Ker. Egyesületek» a bibliában keresik ezt a reális tényezőt, mások másban.

Az ifjúsági egyesületek célkitűzése tehát nem magán a célon hanem annak alkatán fordul meg. A legmagasabb nevelői ideált annak a foknak a nyelvén kell kifejezni, amelyhez szólanak. A vallásos célt az egyház ruhájába kell öltöztetniök, az általános emberi célt a haza, a nemzet ruhájába. A cél azonban sokkal nagyobb, hogy sem elférne ilyen szűk köntösben, és így az a komoly veszély fenyeget, hogy a legfelső fokon kitűzött cél lassan-lassan utilista értékelési fokra száll le a kivitelben. Ezt magyarul úgy fejezzük ki, hogy a mozgalom el-

laposodik, mint ellaposodott nálunk ép a boy-scout avval, hogy a benne, az egész nevelés koronája gyanánt elhelyezett vallásos elvét felekezetivé degradálták. Az oka ennek pedig csak az, hogy az ifjúság még az utilista fokon lévén, az eszményeket tökéletlenül adja vissza, lehúzza.

Ennek megakadályozására az őrsem-mozgalom, igen helyesen, a következő módszerrel élt: A nevelés legmagasabb célját: a nemes személyiség, ethikai jellem eszményét mint tartalmat helyezte bele az ifjúság számára teljesen érthető alakba, a haza és a nemzet gondolatába, így azáltal megneemesítvén ezt, és ezáltal közelebb hozván amazt. Így állott elő egy szellemi cél reális formában kifejezve, az a fogalom, amelyet Baden-Powell így nevez: «good citizenship» jó honpolgárság. Ez a boy-scout célja. Ennek a fő célnak van alárendelve egy csomó mellék cél, melyek ezt a főcélt szolgálják, elősegítik.¹

A mellékcélokat három osztályba sorozhatjuk. Vannak a mozgalomnak olyan céljai, melyek a testgyakorlásra, másoknak való segítségre akarják előkészíteni az őrsemeket. Ilyenek elsősorban a testgyakorlatok. Itt a mozgalom helyesen megtalálta a testi nevelés kellő módszerét. A test fokozatos erősítése, menetelés, az edzés különféle eszközei távol maradnak attól, hogy a testet túlfejlesszék a szellemi képességek rovására. Az egészség megőrzésének azokat a módjait, melyeket különösen Baden-Powell említ,² minden serdülő fiúnak és leánynak tudnia és alkalmaznia kellene. Hogy erre, az iskolai torna- és játékkórak sokszor kényszeredett gyakorlatain kívül nálunk még senki sem gondolt, csak a mi nevelési módszerünk túlságos formalizmusát mutatja. Ezek között méltó az említésre az első segélynyújtás tanítása. Ennek az elhanyagolása okozza azt a tanácstalanságot, rémületet, melyet látunk, valahányszor az utcán baleset történik. Bámuló, sajnálkozó, résztvevő, aki csapkodja a kezeit, ilyenkor sok van, de segítő kéz nagyon kevés.³ Ide tartozik a tüzeset alkalmával ránk

¹ A tíz pontból álló ú. n. őrsemtörvény (scout-law), mely a mozgalom célját foglalja magában, olyan értékes összefoglalás, mely a XX. század nevelési eszményei között első helyet foglal el. Ebben a törvényben, nézetünk szerint, benne van mindaz, ami egy modern szellemű ifjúsági nevelés alapját kell, hogy szolgálta.

² Kár, hogy ezek a részek, valamint a régi lovagtörvény és magyarázata a könyvnek csaknem valamennyi magyar átdolgozásából kimaradtak, pedig ép ezek a könyv legértékesebb részei.

³ Ennek óriási fontosságát mutatja épen a magyar boy-scout szerepe a mai háborúban. Tény, hogy rövid szereplése alatt is nevelt már komoly, felelősségérző, segítségre kész ifjakat. Mi az ilyen munkáktól

váró teendők megtanulása, amint azt riasztó-próbák által kezdték is bevinni fővárosi iskolákba. Ugyancsak ide tartoznak a megfigyelés élesítésére vonatkozó gyakorlatok. A magasság- és távolságmérések szintén szükségesek. Ezekkel rá lehet szoktatni a gyermekeket, hogy nézzenek maguk körül, figyeljenek környezetükre, míg most legtöbbször nyitott szemekkel s mégsem látva haladnak el amellett, ami útjukba esik. Evvel a gyermek hamarabb jut az őt környező dolgok tudatára, világképe hamarabb fejlődik, önállóbbá és szilárdabbá válik akkor, ha esetleg veszély fenyegeti. Mindezt pedig, ami már a jellem fejlődésére igen fontos, kiegészíti az, hogy a gyermek megtanul másokért dolgozni, másokkal törődni. Mert ép azon a fejlődési fokon, amelyen az ilyen korú gyermek áll, ez igen távol van tőle. A «scout-law» harmadik pontja: «A scouts-duty is to be useful, and to help others» a hivatalos magyarázat szerint ezt jelenti: elő kell készülnie arra, hogy megmentse az életét vagy segítsen megsérült embereknek, vagy általában minden nap tegyen valami jó szolgálatot. Az állatvédelem, szolgálatkésztség, nyájasság mennyivel könnyebben tanítható így, mint a mi régi módszerünkkel!

A második osztályba azokat a célokat sorozzuk, melyek a mindennapi életben esetleg hasznosak lehetnek, de nem föltétlenül szükségesek. Ezek arra irányulnak, hogy a gyermekeket a táborozáshoz, a hadviselésben való segédkezesekhez szükséges tudnivalókra kioktasuk. Ide tartozik sátor-, csolnak- és hídkészítés, kötél- vagy fahágcsók készítése, aztán a távíró használata, Morse-jelek, zászló- és sípjelek. Jól tudjuk, hogy ez már csak arra szolgál, hogy az előbbi célt előmozdítsa, a test gyakorlását, saját magán segítni tudást, nehéz helyzetekben maga föltalálását a gyermek megtanulja, de az ilyen eszközből, vagy mellékcélból gyakran lesz főcél, s hogy eddig az angol földön nem lett, csak a vezetők arravalóságát mutatja; elég, ha ez lett belőle nálunk.

Még jobban terhelik a mozgalmat a harmadrendű célok. Ezeket is leginkább a szabadban való táborozás elve hozza magával. A szövetség kézikönyve 53 különböző hivatáskört sorol föl, melyek közül szabadon választott néhányban az őrszemeknek jártasoknak kell lenniök. Ezek között vannak olyanok, melyeket fontosaknak ismertünk el az előbb (ambulance man, clerk, fireman), vagy hasznosaknak, bár mellőzhetőeknek (cyclist, gardener, pathfinder, photographer), de ezek mellett a legnagyobb rész egészen felesleges. Az «airman proficiency badge» megkívánja, hogy az illető készítsen olyan aéroplan-

várjuk a magyar boy-scout reneszánszát, mert ez vezeti rá a mozgalmat, hogy önállóan keresse a maga célját s fejlessze ki szervezetét.

modellt, mely legalább 25 yardot repüljön; éppannyira felesleges a kosárkötés, méhészet, fejés, tej- és vajkészítés, ruhavasalás, sőt cipőtalpalás, bányászat, stb. mestersége. A mozgalom ezt maga is érzi, mert az őrsemvizsgálatoknál ezek közül aránylag kevés van bevéve. A I. Class Scout egyet választ e hat munkakör közül: Ambulance, Fireman, Marksman, Pathfinder, Signaller, Stalker, a King's scout hármát ezek közül: Ambulance, Fireman, Cyclist, Marksman, Rescuer, Signaller. Ha tehát az őrsemvizsgálatokon ezek fordulnak elő csak, akkor a többiek legnagyobb részben feleslegesek.

Maguk ezek a vizsgálatok is túl vannak terhelve. A görsekkötés számtalan faja, a Morse-jelek, bonyolodottabb nyomkeresés, főzés igen magas követelmény, de legmagasabb mégis az, hogy «teljesen sorolja föl a tárgyakat, melyeket négy megszemlélt kirakat közül egyben látott». Ilyen megfigyelő képességet elég, ha sok esztendei «training» után kívánunk.

Mindezek a vonások nézetünk szerint feleslegesek. Való igaz, hogy sokat közülük igazol a tábori élet s a mozgalomnak egyik célja, hogy t. i. sokoldalú, mindenhez értő embereket neveljünk, de a kérdés az, vajjon megéri-e ez a sokoldalúság azt az árt, hogy vele túlterheljük a gyermek agyát s mindenhez értvén egy kicsit, dilettánsáá tegyük. A mozgalomnak erre a túlterheltségére Kemény Ferenc is rámutatott egyik cikkében,* téved azonban ott, hogy a «boy-scouts» mindezeket egy embertől kívánná meg. Erről a mozgalomban (legfőbb is a Baden-Powell könyvében, mely e tekintetben mégis a legfőbb tekintély) szó sincs, ott a munkafelosztás elve határozottan érvényesül, de még így is túlságos sok az, amit megkíván. (Hasonlóképp nem érthetünk egyet avval a gondolatával, hogy az őrsemtörvény ethikai tekintetben túlkövetelne s az egy «pedagógiai Potemkin-falu» benyomását tenné. Hisz minden erkölcsi törvényadás csak cél, melyet megközelíteni kell; előír és nem leír. Az őrsemtörvény is nem kiindulási pontnak, hanem eszménynek van fölállítva, különben egy másik törvény is lenne, ahova el kell jutni.)

3. Másik megjegyzésünk a mozgalom *szervezetére* vonatkozik. Legelsőben is el kell ismernünk, hogy szervezet tekintetében a mozgalom zsenialitásával határozottan kiválik a többi ilyen mozgalmak közül s benne speciális angol szellem nyilvánul meg. Határozott ellentéte az amerikai földről származott és elterjedt self-government elvének, és itt kapjuk a különbséget a republikánus amerikai (és svájci) és a monarchikus angolszász szellem között. *Annak* speciális alkotása a nevelésben az önkormányzat elve: arra nevelni a

* Boy-scouts. A cserkész- és őrsemmozgalomról. Orsz. Középkisk. Tanáregy. Közl. 1913. 2. sz.

gyermeket, hogy a maga érdekeit a köz érdekeinél hátrább helyezze; ennek a kormányozhatóság: megtanítani engedelmességre, hogy egyéni képességeivel és jellemével hasznára legyen másoknak.

Szemelláthatóan három elemből van összealkotva a «boy-scout» szervezete, a külső szervezkedés a katonai szervezet alakját árulja el, a gyakorlatok legnagyobb része erős reminiscenciákat tartalmaz az északamerikai indián törzsek nevelési módszerére, végre harmadik elemet a régi lovagkor fölüjtött eszménye képviseli.

A katonai szervezet nem minden változtatás nélkül van átvéve. Ez ellen a «boy-scout» emberei is tiltakoznak. Baden-Powell (i. m. 309.) így foglalja össze a katonai képzés hátrányait: «1. A katonai képzés egy gyöngye, magát fel nem találó ember kezébe ad valamit, amivel a fiúkat elfoglalja. Nem is gondol rá, vajjon alkalmazható-e rájuk, vagy nem, vagy jót tesz-e igazán nekik. Megmenti egy csomó fáradságtól. 2. A katonai képzés letöri az egyéniséget, míg mi azt akarjuk, hogy az ellenkezőleg kifejlődjék az őrszemekben» stb. Szépen jelöli ki a szempontot Goltz, aki (i. m. 11.) az ifjúság katonai nevelésének erkölcsi jelentőségét állítja élesen az előtérbe, nem pedig a fegyverrel való bánni tudást.

A katonai képzés tehát a fegyelemre irányul, elsősorban az önfegyelmezésre. Ebben a tekintetben tényleg nagy szolgálatot tesz. Ami ma az ifjúságból hiányzik, ép ez az önfegyelmezés, hogy úgy mondjuk: csapatszellem. Fejlődik ki bizonyos közvélemény egy-egy iskolában, osztályban, de ennek jó gyümölcseit alig látjuk. Pedig könnyen ki lehetne fejteni ilyen katonai fegyelmet már igen korán, hogy egyebet ne is említsünk, rászoktatva a gyermekeket, hogy iskolából hazamenet sorban, egyszerre lépve menjenek. Az ilyen apró szokások megkönnyítenék azokat a nagyobb feladatokat, melyek elé benünkét később a gyermekek fegyelmezése állít, tekintve azt, hogy ebben találkozoznánk a gyermek utánzó ösztönével is, mely a katonai gyakorlatokat játékaik közé is fölveszi. A felelősségérzet, engedelmeség, összetartás, vezetőinek megbecsülése, ilyen módon szinte észrevétlenül fejlődnek ki a gyermekben.

A lovagi eszmény fölüjtása a «boy-scout»-ban a nemzeti elemet képviseli. A régi lovagkor, a maga naiv, a nép lelkéből szótt legendáival, nemes romantikájával legalkalmasabb arra, hogy megragadja a gyermeki lelket. Arthur király és lovagjai, a szent Grál mondája, tele vannak kimeríthetetlen nevelői értékekkel, különösen, mióta olyan költőjük akadt, mint Tennyson, Mennyivel mások ezek, mint a késői középkor és XVI. század komor harcai, vagy az Erzsébet korabeli kalandorok. Az udvariasság, szolgálatkészség, nők és öregek iránti tisztelet csak első motivumai ennek a lovagi eszménynek,

utánuk jönnek komolyabbak, hűség a haza iránt; védelmezése a gyön-
géknek, elhagyatottaknak, önfeláldozó szolgálata másoknak. És ebben
a korban mennyi ilyen vonás van, amit meg lehetne ragadni.* A «ma-
gyar ifjúság romantikus hajlamai nem szorultak külön tisztapolásra»,
mondja Kemény, idézett cikkében. Igaz, de a magyar ifjúság roman-
tikája mégis egészen más, mint ez; hiányzik belőle az a nemes vo-
nás, ami ebben megvan; a mi ifjúságunk romantikája a Verne-regé-
nyekből, ponyvairodalomból, vagy legjobb esetben a Kossuth-nótából
táplálkozik, hazafias szólásokban nyilvánul, pohárcsengés, rekedt
kiabálás között vész el. Háttha lehetne ennek helyébe valami neme-
sebb, komolyabb elemet adni, kiszabadítani a mi ifjúságunk hazafi-
ságát az ünnepi versek és vezércikkek szóvirágainak tömkelegéből?!
Hogy pedig ezt csak bizonyos romantikus elem útján lehet, az vilá-
gos mindenki előtt, aki az ilyen körű gyermek lelki világát ismeri.

Az *indián szokások* bevitelének a gondolata már a harmad-
rendű célok elérésére történt. A nyomkeresés művészetének különféle
fogásai, szabad táborozás, tűzhelykészítés, sátorverés, ágykészítés, fő-
zés, stb. mind ezek közé tartoznak. Legkülönösebb; hogy úgy mond-
juk legbizarrabb szüleményei azonban ennek az egyes csoportok állat-
nevei; az a követelmény, hogy a maga csoportállatának hangját min-
denki tudja utánózni; aztán az őrszemek hadi dalai, ezek a tipikus
indiánus melódiák. A szövege sem valami szellemes, megtartását bizo-
nyosan csakis az a törekvés indokolja, hogy az eredeti indiánus mo-
tívumok itt is megmaradjanak. Ezekre vonatkozólag határozottan az
a véleményünk, hogy mellőzhetőek volnának. A kanadai fennsíkokon
és hegyi legelőkön tanyázó «cow-boy»-ok és vörös indiánok e kedvelt
dalai lehetnek igen eredetiek és a környezetűz is igen illők, de a
mai civilizált Anglia utcáin és kollegiumai játszóterein komikusan
hatnak, különösen arra, aki a nótához szükséges «cow-boy»-t és «red
indian»-t sehogyan sem képes hozzáképzelni. Ennek is van minden-
esetre támasztópontja a mai ifjúság kalandos észjárásában, de ezt a
kalandosságot már igazán felesleges támogatni. Ép ilyen feleslegesnek
tartjuk a tábori élet olyan mértékben való követelését, ahogy ez a
mozgalomban történik. Edzettséget: tésti ügyességet, maga-föltalálást

* A mozgalom egyik francia propagátora, J. Lortel épen ezt emeli
ki központi gondolat gyanánt, azt mondván, hogy a «scouting» lényege:
«de faire pour de bon, ce qu'ils faisaient auparavant en jouant «le
guerre», «les grandes manœuvres», «le Robinson», «les héros de Fenimore
Cooper», et d'unité en somme dans les pays civilisés la vie et les procédés
des frontiersmen des pays sauvages en y ajoutant la correction d'un gent-
lemen et la courtoisie d'un chevalier française». Un essai de la renaissance
de la chevalerie. Revue Internationale de Sociologie. XX. évf. 8—9. sz.

Lehet talán más módon is kifejleszteni a gyermekben, mint a vörös indiánok e válogatott «trick»-jeivel. A szabadban való élet gyakorlása szükséges, a jókedv főtartása hasonlókép, de elérhető egyszerűbb eszközökkel is. Indulók, táncok szintén szükségesek, de ne a vörös indiánoktól vegyük őket. Hogy a «boy scout» is vehette volna máshonnan, mutatja Rudyard Kipling gyönyörű verse: «A patrol song».

4. Próbáljuk most röviden összefoglalni az eredményt, tekintettel a mozgalom meghonosításának kérdésére.

Láttuk, hogy a «boy scout» alapján nevelésre irányuló mozgalom s nevelési eszménye a jellemileg és testileg edzett, fegyelmezett gyermek. Föltétlen előnyére írhatjuk, hogy a vallásos szempontokat nem tolja előtérbe, de nem is mellőzi, mindkettő elfogultságot mutatna. Véleményünk szerint ez a jellemnevelés az első, amire törekednünk kell, a vallásos motívumokat csakis ezen az alapon használhatjuk, minthogy a vallásos fölfogás tisztítása csak a világnézet és erkölcsi jellem tisztasága alapján vihető keresztül anélkül, hogy a vallást babonává tegyük. A felekezeti boy scout mozgalmak ez ellen vétenek; az angol boy scout-ban még annyira sincs elöretolva a vallásos elem, mint itt a Budapesti Ref. Ifj. Egyesület csapatában.* Ez a vallásos szellemtől áthatott világi nevelés gondolata specialis angolszász gondolat s a boy scout nemzet karakterének egyik bizonyítéka. Hasonlókép méltánylandó a nemzeti motívumok olyan diszkrét kiemelése, ami a mozgalom sajátossága. Szerencsésen egyesülnek benne a vallásos és hazafias motívumok egy individualizáló jellemképzésben. Ezek mellett azt találtuk, hogy még a mozgalomnak általunk feleslegesnek tartott elemei is ehhez az eredeti angolszász karakterhez kapcsolódnak s onnan magyarázhatók. Hogy a mozgalom a magahoni földjén föltétlenül betölti a hivatását, az bizonyos.

Ami most ennek meghonosítását illeti, véleményünk a következő: Tekintve azt, hogy, mint mondtuk, a boy scout eredetében és jellegében határozottan angolszász, tekintve továbbá, hogy nálunk elért eredményei nem is mérhetőek azokhoz az eredményekhez, melyeket otthon fölmutat, nem tartjuk valószínűnek, hogy nálunk mély gyökeret verhessen. A két nép jelleme olyan határozottan különböző, hogy e különbség áthidalása egyes elemek elhagyásával, melyek esetleg feleslegeseknek látszanak, lehetetlenség anélkül, hogy avval az

* Hangsúlyozni kívánjuk, hogy itt ez nem felelet arra a kérdésre, vajjon a vallásos szellemnek szüksége van-e socialis kategóriákra (egyházak stb.). Itt tisztán arról van szó, hogy a vallásos nevelést nem szabad összetéveszteni az egyházi neveléssel, vagyis az egyházak és felekezetek nem céljai, csak eszközei a vallásos nevelésnek, még akkor is, ha az egy felekezet körén belül történik.

egész mozgalom alól talán egyik mellékes, de mégis szervesen beépített pillért rántsuk ki. Hasonlóképp nem segít felületes átdolgozás sem, mert az kölcsönös feladását jelentené egyes jellemvonásoknak mindkét részről. Ahogy mi látjuk a dolgot, a teendő ez: keresni az irányelveit egy olyan ifjúsági mozgalomnak, mely hasonló céllal, de a magyar népjellemből vévén egész alkatát, helyére léphetne minden eddig kezdeményezett és félbenmaradt ifjúsági mozgalomnak s betölthetné nálunk azt a szerepet, melyet a boy-scout Amerikában és az Egyesült-Államokban betölt. Egy ilyen komoly, ethikai alapon álló, jellemnevelő, de a testi fejlődést sem mellőző magyar nemzeti ifjúsági mozgalom irányelveinek kijelölése, vagy ép annak megalkotása megbecsülhetetlen hasznót hozna az ifjúság nevelése ügyének. Ez azonban már kívül esik e cikk keretein.

IMRE LAJOS.

Dr. TAVASI LAJOS (1814—1877).

(Születésének századik évfordulója alkalmából.)

«Nekünk magyaroknak, ha az egész nemzetet egy nevelő testületté lehetne felkenni és az egész hazát egy köznevelővé varázsolni: akkor volna igazán mentve jövőnk.» Tavasi, 1847.

A mai nemzedék már teljesen elfelejtette, vagy csak ritkán hallja e nevet, pedig viselője oly gazdag és tartalmas életet élt, hogy arról csak az adhatna teljes képet, aki azt újra átélhetné. Korszakos jelentőségű magyar pedagógus, nagyszívű hazafi, tüzes idealizmusútól áthatott férfiú volt. Pályafutása nem volt sima, kényelmes országút, de az útjába álló gátakat azzal a hatalmas energiával hárította el, mely nem volt kisebb észbeli talentumánál. Kortársai szerint hosszú szakállával és bajuszával, «vállaira lelógó prófétai» hajával már külsejére nézve is impozáns jelenség volt; szellemes társalgása, önálló gondolkozásmódja lebilincselte mindenkit, akivel közelebbi érintkezésben volt, a nagy tömeget pedig fényes szónoki képességével tudta megnyerni, Nagy munkás volt teljes életében. Kitűnően értett hozzá, hogyan kell az embereket eszméért való munkára serkenteni és az egyes részeket egy egészbe tömöríteni. Gyönyörű csirákat hintett el tanügyi téren a XIX. század 40-es éveiben (1843—1848) és életének tragikuma, hogy a bekövetkezett abszolutizmus kemény tele azokat mind elfagyasztotta. De ez mitsem von le abból a történeti érdemé-